

ימים שנים אבדו

יובל החמישים שלך מצווין לא רק כי תערוכה רטרופקטיבית, שאותה אתה עומד לפתוח בשבת הקרובה, אלא גם כאזכור מסכם של יצירותיך, שיצא זה עתה לאור. באזכור זה מופיע, לצד הציורים, גם מאמר, שבו אתה מנסה כאילו להסביר את יצירותיך. נוצר הי רושם, שיש לך עוד משהו להגיד, שאין אתה אומר אותו בציור ומבקש לומר אותו במילים. מה האמת בהתרשמות זו?

אני לא חושב שיש משהו שאני רוצה לומר, ושאיני יכול לומר אותו בציור. אבל חשבתי שכדאי, אולי, לתת באלבום אילוסטרציה של מילים. בדרך כלל נותנים אילוסטרציה של ציור. אני בחרתי במילים. אני מחשיב מאד מאד את העניין הזה של תכנים. את הדברים שאפשר להגדיר במילה, באידיאה, במחשבה. יתכן שבאיזה שהוא מקום רציתי לתת מפתח למסתכל בציורים, שסייע לו בעת ההתבוננות בציורים.

בסופר היצירה שלך, כפי שאתה עצמך מספר אותו, בוקם לעין המאבק המתחולל בי-בתוכך זה שלושים שנה, למיזוג התוכן והצורה,

רגל כדי להגיע אל המדרגה. היא היתה מחוקה שם היא בכלל לא היתה קיימת. על-ידי האלימות והגסות ש ה אנשים שמסביבה, ושל הדלת שנסגרה לה שם בכצוף, היא לא היתה. המציאות הזאת היא הכואבת לי. אישהו. בסוף, הגעתי אל הבד ורשמתי את התמונה הזאת. ומה שקרה לזקנה הזאת הוא בשבילי מין ביטוי אלימות שבמציאות שלנו. או ניקח עניין אחר. יש לי ציור שאני מכנה אותו

כן. מה קרה לי? זאת השאלה המרכזית. לא לי כאוסן אישי, כי אינני מרכז ויקום. אלא מה קרה לי כמי שהוא חלק מהמציאות. מה שקרה לנו בשנים האחרונות, לדעתי, הוא שאנחנו שואלים את עצמנו הרבה יותר שאלות. לגבי עצם המהות שלנו — מי אנחנו? למה אנחנו? למה זה קורה לנו? והתוצאה הישירה אצלי היא, שהדברים המעודנים האלה, שיצאתי קודם, שאפ-שר היה לתלות אותם בתור קישוט בסלון, הולכים ונ-עלמים אצלי. זה לא מעניין אותי. זה כבר לא מעניין אותי, למכור תמונה כדי שהיא תהיה תלויה באיזה סלון של מישונו חשוב. מעניין אותי כיום, שהתמונה תבטא את החוויה הטראומטית שאנחנו עוברים בימים אלה, ימים של חושך. ימים של אבדון. אני לא חושב שאני צריך להסביר את זה. כי זו אינה רק התחושה הפרטית שלי.

החוויה הטראומטית הזאת, שעוברת עלי, כמו על כל אחד מאיתנו, אם הוא הולך ברחוב, או היה במלון טוב, או יושב בוילה בסביון, כל אחד עובר את החוויה הזו — היא חייבת לבוא לידי ביטוי. לא שהיא "חייבת" כפיי-תית, מבחוק. היא באה ופורצת מבפנים.

אני לא יכול להמשיך לצייר חמונוח יפות כשכולנו עוברים חוויה טראומטית

אז אני לא יכול להמשיך לצייר תמונות יפות בשביל לתלות אותם בסלונים. באים דברים שהם אגרסיביים יותר, גדולים יותר ומאיימים יותר. ואז, איך זה מתבטא בציורים שלך? אז אני מרגיש צורך להתפרש על בדים גדולים יותר, על חיספוס גדול יותר, על צבע יותר תוקפני, על אל-מות בביטוי. לא איכפת לי שהדברים יהיו כל כך נקיים, כל כך מחושבים ומעודנים בעיצוב. הדברים הם יותר ספונטאניים מאשר היו אי פעם, מתפרצים יותר. הם יותר בבחינת אמירה ישירה. אני מרגיש שאני נסחף לתוך הזרם הזה, ואני מוכרח לומר שאני מרגיש מאושר בתוך ההיסחפות הזאת. אני מרגיש שאני יותר נרשם בה, יותר חי, יותר שייך.

זה יפה מאד להציג ציורים כאלה כי תערוכה, אולי אפילו בתור הפגנה. אתה מאמין שהקהל ירצה לרכוש ציורים כאלה, שהם ביטוי למציאות, כדי לחיות איתם? זו בעיה שלהם. לא שלי. אני יכול רק לומר, שמה שאני חש הוא מה שאני רוצה לעשות, ואיך שאני רואה את המציאות, זה מה שאני עושה. האם השינוי הזה, שאתה מדבר עליו, היה תהליך מתמשך או פתאומי? זה תהליך שנמשך כבר שנתיים שלוש. בעיקבות מה שקורה במציאות שלנו. בזמן האחרון הדברים רק יותר התחדדו. אבל אתה לא רק משקף את המציאות

אני מדגיש צורך לתת ביטוי לכל הדברים שכואבים לי

הזוג הטרדון, כפי שאתה מכנה אותם. אתה קובע, כי בשנים האחרונות הולכת ומתחדדת בך התחושה לקשור את הציור בקשר אמיץ וישיב יותר עם האירועים, כולל האירועים הפוליטיים. איך זה מסתדר בתוכך כאמין?

איך לתת ביטוי למציאות, זהו בקיצור, מה שאנחנו רוצים להגיד. קישר בין מה שמתחולל סביבנו. אנחנו חיים את זה וזה קשה. קשה להחזיק עשרים וארבע שעות ביממה. וזה לא אדם. הבעיה היא: איך מבט-אים את זה. לזאת, של המציאות שבחוקי, עיני

מרגיש את זה. זו מעין לזרום לתוכך וזה מגיע ותחיל לתת את האור מה שרואים בהן.

אב לי. יאללה, יטת על החב- לתופעה, אלא ירחוב ופית- חש בזה ה זקנה, יראדם עלות רים

